

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Badatelsky orientovaná výuka ve výuce přírodopisu a biologie pohledem učitelů z praxe a budoucích učitelů = In-service and pre-service teachers view on inquiry-based education in biology lessons / Lukáš Rokos, Jana Lišková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Arnica : acta rerum naturalium didactica : časopis pro rozvoj přírodovědného vzdělávání -- ISSN 1804-8366 -- Roč. 2020, č. 1 (2020), s. 18-25.

Článek se věnuje tématu jak rozumějí podstatě badatelsky orientovaného vyučování učitelé z praxe a studenti učitelství. Průzkum se konal pomocí virtuálního prostředí a polostrukturovaných rozhovorů s vybranými učiteli a studenty. Zjištěné výsledky se shodují s jinými výzkumy: učitelé často označují volně dostupné badatelské úlohy za příliš obtížné pro jejich žáky, kteří nemají dostatečné zkušenosti s bádáním. To ukazuje na skutečnost, že si učitelé neuvědomují existenci různých úrovní bádání. Obě skupiny také zcela přesně nechápou, co je hlavní podstatou badatelských úloh - často tak označují aktivity, které s badatelským přístupem nemají nic společného.

badatelsky orientovaná výuka ; přírodopis ; postoj učitele ; učitel ; student učitelství ; znalost ; názor ; výzkum ; výsledek výzkumu ; obtížnost ; úroveň ; podstata

<http://katalog.npmk.cz/documents/524286>

2.

Hlavní směry transformace primárního vzdělávání v České republice po roce 1989 a perspektivy dalšího vývoje = The main directions of the transformation of primary education in the Czech Republic after 1989 and the prospects for its future development / Vladimíra Spilková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 72, č. 2 (2022), s. 157-184.

Cílem studie je ukázat hlavní směry transformace základního školství v Česku v posledních třiceti letech v kontextu politických a společenských změn po roce 1989. Na základě české i zahraniční relevantní literatury jsou charakterizovány klíčové principy na dítě orientovaného pojetí primárního vzdělávání z hlediska koncepce, cílů, obsahu a strategií výuky. Diskutována je vnější i vnitřní reforma, důraz je kladen na otázky vnitřní proměny primární školy. Reformní procesy autorka analyzuje z hlediska 1) vzdělávací politiky (proklamované a projektované změny),

2) teoretických východisek a vůdčích konceptů, 3) praktických pokusů o změnu v primárním vzdělávání v realitě školní praxe.

systém výchovy a vzdělávání ; školská politika ; vzdělávání ; inovace ve vzdělávání ; školská reforma ; společenská změna ; politika ; historické hledisko ; základní školství ; cíl výuky ; obsah výchovy ; teorie ; žák ; Česko ; orientace ; 1989-

<http://katalog.npmk.cz/documents/524039>

3.

Inkluzivní vzdělávání na plně organizovaných základních školách = Inclusive education in fully organized primary schools / Jitka Vítová, Janet Wolf, Martin Skutil, Martina Maněnová -- cze --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou teorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 72, č. 2 (2022), s. 217-234.

Cílem předložené studie bylo zmapovat inkluzivní přístupy plně organizovaných škol, na kterých studenti učitelství plní pedagogické praxe. Tyto školy přijímají na pedagogické praxe studenty programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Byl využit český překlad mezinárodně uznávaného ukazatele od autorů Boothe a Ainscowa, který může být použit i externím nezávislým pozorovatelem. Vyšlo najevo, že většina škol využívaných pro pedagogickou praxi započala více či méně inkluzivní proces a nadále se snaží o jeho rozvoj. Z výsledků ale vyplývá, že nemalý počet škol studenti hodnotili z pohledu realizace inkluzivního vzdělávání negativně, je proto otázkou, zda je vhodné s těmito školami dále spolupracovat. Výzkumný soubor tvořilo 139 plně organizovaných škol.

škola ; základní škola ; první stupeň ; inkluzivní vzdělávání ; cvičná škola ; student učitelství ; vzdělávání učitelů ; pedagogická praxe ; hodnocení školy ; vzdělávací program ; průzkum ; Česko ; inkluzivní pedagogika ; učitelství

<http://katalog.npmk.cz/documents/524042>

4.

O příkladu zavádění integrované výuky = Through the example of the introduction of integrated teaching - a descriptive case study / Helena Koldová, Lukáš Rokos, Tereza Hašková -- cze --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou teorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 72, č. 2 (2022), s. 235-254.

V současné době čelíme soustavným proměnám, které postupně zasahují do všech oblastí života. V této souvislosti musíme začít přemýšlet o inovaci vzdělávání. Jedním z trendů je integrovaná výuka, která umožňuje uplatnění různých (mezipředmětových, logických, strukturálních, analogických) vazeb v obsahu vzdělávacích oblastí, zejména v propojení teoretických poznatků

s praktickými činnostmi žáků. V prezentované případové studii byl sledován postup, jakým způsobem je integrovaná výuka zaváděna na vybrané základní škole. Zmíněny jsou metody CLIL a STEM a popsány jsou charakteristiky přístupů k integraci (monodisciplinarita, multidisciplinarita, interdisciplinární přístup, transdisciplinarita a crossdisciplinarita). Popsány jsou i zkušenosti respondentů se zaváděním integrované výuky do školního kurikula.

integrovaná výuka ; integrované kurikulum ; vzdělávání ; obsah výuky ; forma výuky ; mezipředmětové téma ; mezioborový přístup ; základní škola ; CLIL ; inovace ve vzdělávání ; integrace ; případová studie ; Česko ; přístup ; STEM ; charakteristiky

<http://katalog.npmk.cz/documents/524046>

5.

On-line vzdělávací programy pro učitele : inspirace pro rozvoj čtenářských, matematických a přírodovědných dovedností žáků / Josef Basl – cze

In: Informační bulletin ČŠI -- Roč. [8], č. 1 (leden) (2022), s. 13-14.

InspIS Helpdesk <https://helpdesk.csicr.cz>

Mezinárodní šetření výsledků vzdělávání (PIRLS a TIMSS), za jejichž přípravu, realizaci a vyhodnocování odpovídá v České republice Česká školní inspekce (ČŠI), slouží především jako prvek externího hodnocení českého vzdělávacího systému a nabízí možnost porovnání s dalšími rozvinutými zeměmi. Pro práci s testovými úlohami uvolněnými z mezinárodních šetření připravila ČŠI dva specifické on-line vzdělávací programy pro základní a střední školy, které se zaměřují na možnost rozvoje čtenářských, matematických a přírodovědných znalostí a dovedností žáků v mezipředmětovém kontextu. Podrobnosti v textu a na www.csicr.cz.

základní škola ; střední škola ; učitel ; vzdělávací program ; mezinárodní spolupráce ; inspekce ; didaktické využití počítače ; čtenářská gramotnost ; matematika ; přírodovědná gramotnost ; mezipředmětové vztahy ; badatelsky orientovaná výuka ; motivace učení ; komparace ; práce s textem ; rozvíjení schopností ; Progress in International Reading Literacy Study ; Trends in International Mathematics and Science Study ; inspirace ; InspIS ; on-line ; práce učitele

<http://katalog.npmk.cz/documents/524202>

6.

Pohybová aktivita a zvládání stresu v mladší dospělosti na vybraných fakultách Univerzity Palackého v Olomouci = The level of physical activity and coping strategies in the period of young adulthood at selected faculties of Palacký University in Olomouc / Martina Lojdová, Jana Kvintová, Dana Štěrbová, Petr Krol -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná kultura : sborník kateder tělesné výchovy a tělovýchovného lékařství – ISSN 1211-6521 -- Roč. 44, č. 1 (2021), s. 26-37.

Pohybová aktivita, která je spjata s aktivním životním stylem, představuje důležitý faktor, který může ovlivnit tělesné i duševní zdraví a životní spokojenost vysokoškolských studentů. Cílem studie bylo zjistit, zda existuje vztah mezi úrovní pohybové aktivity a preferovanými copingovými strategiemi u studentů na vybraných fakultách Univerzity Palackého v Olomouci s průměrným věkem 22,5 let.

student ; vysoká škola ; univerzita ; student denního studia ; studentský život ; studentské chování ; wellbeing ; zdraví ; duševní zdraví ; stres ; životní styl ; kvalita života ; pohybová aktivita ; pohyb ; zvládnání ; výsledek výzkumu ; Univerzita Palackého ; věk 19-25 ; tělesné zdraví ; copingové strategie

<http://katalog.npmk.cz/documents/524438>

7.

The relationship between personality dimensions and problematic Internet use in children aged 11 to 14 years = Vztah mezi osobnostními charakteristikami a problémovým užíváním internetu mezi dětmi ve věku 11 až 14 let / Marijana Markovikj, Eleonora Serafimovska -- eng --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 30, č. 4 (2020), s. 460-485.

Problematické užívání internetu se projevuje omezenou kontrolou chování ve vztahu k přístupu a užívání internetu, online hazardním hram, online hram apod. Obzvláště náchylní k tomuto typu závislosti jsou děti a mladiství. V příspěvku jsou uvedeny výsledky výzkumu, který zjišťoval rizikové faktory. Zkoumán byl vztah mezi charakteristikami osobnosti definovanými podle pětifaktorového modelu osobnosti a problematickým užíváním internetu u žáků základních škol v Makedonii ve věku 11 až 14 let. Z výsledků vyplývá, že čtyři osobnostní charakteristiky lze považovat za ochranné faktory (extraverze, otevřenost vůči zkušenosti, přívětivost a svědomitost) a jeden za rizikový faktor (neuroticismus).

internet ; odchylka v chování ; závislost ; počítačová závislost ; dítě ; mládež ; střední školní věk ; starší školní věk ; osobní předpoklady ; osobnost ; povaha ; psychické vlastnosti ; výsledek výzkumu ; počítačová hra ; riziková skupina ; základní škola ; druhý stupeň ; sociální prevence ; Makedonie ; problémové chování ; věk 11-14 ; online hry ; hazardní hraní ; hazardní hry ; rizikový faktor ; 2019-2020

<http://katalog.npmk.cz/documents/524050>

8.

Rozhovor s Klárou Šedovou a Romanem Švaříčkem o významu pedagogického výzkumu a jeho vlivu na učitelskou praxi / Klára Šedová, Roman Švaříček ; Anna Tomková, Veronika Rodová – cze

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 146, č. 4 (červen 2022) (2021/2022), s. 5-13.

Rozhovor s Klárou Šedovou a Romanem Švaříčkem, pracovníky Ústavu pedagogických věd na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Oba se dlouhodobě zabývají výzkumem pedagogické komunikace, která je klíčovou kompetencí učitelů a která může reálně měnit procesy i výsledky učení žáků. Ve výzkumu založeném na důkazech vede jejich tým učitele k tomu, aby o své praxi přemýšleli a změny ve výuce stavěli na výzkumných zjištěních. Používají teorii vycházející z konceptu dialogického vyučování nebo dialogické pedagogiky. Tým hledá výzkumná témata potřebná pro školy a učitele a snaží se o jejich srozumitelnost.

škola ; učitel ; vzdělávání učitelů ; pedagogická praxe ; výzkum ; pedagogický výzkum ; metoda výzkumu ; program výzkumu ; výsledek výzkumu ; dialog ; komunikace ; pedagogická komunikace ; komunikační výchova ; Masarykova univerzita. ; dialogické vyučování

<http://katalog.npmk.cz/documents/523860>

9.

Rozvoj předmatematických představ Hejného metodou v MŠ / Petra Prokopová Machalová, Jana Slezáková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. Arch. 2021, č. 1 (2021).

Již od roku 2012 začaly v mateřských školách probíhat experimenty s Hejného metodou a postupně vznikaly příručky pro učitele. Autorky významně rozpracovávaly jednotlivá prostředí, až vznikla první komplexní metodika Předmatematika: metodika pro učitele mateřských škol (H-mat, 2020). V Hejného metodě se v MŠ pracuje se 13 prostředími: 1. Krokování, 2. Stavitelé, 3. Obrázky, 4. Schody, 5. Podlaháři, 6. Dřívka, 7. Autobus, 8. Pohádky, 9. Hranolky, 10. Bludiště, 11. Papírnictví, 12. Rodina, 13. Popeláři a průřezově s tématy rytmus a číslo. Některá prostředí existují jen na úrovni mateřské školy (Obrázky, Pohádky, Bludiště, Popeláři), ostatní prostředí jsou zahrnuta v učebnicích na 1. stupni ZŠ a několik z nich pokračuje i na 2. stupni ZŠ. Jednotlivá prostředí obsahují série aktivit zaměřených na rozvoj předmatematické gramotnosti. Důležitá je role učitele, který podněcuje a vyvolává diskuzi se znalostí didaktického cíle, ke kterému směřuje.

mateřská škola ; matematika ; nová matematika ; učebnice ; metodická příručka ; metodika ; role učitele ; aktivizující metoda ; H-mat (společnost) ; předmatematická představivost ; předmatematické dovednosti ; předmatematické myšlení ; Hejného metoda ; předmatematická gramotnost ; 2012-

<http://katalog.npmk.cz/documents/524122>

10.

Specifika pedagogického přístupu ve škole Reggio Emilia / Tomáš Hart -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 146, č. 4 (červen 2022) (2021/2022), s. 40-47.

Autor představuje alternativní přístup školy Reggio Emilia (RE) a shrnuje hlavní principy a specifické znaky tohoto směru výuky v mateřských školách (začíná se objevovat i na 1. stupni školy základní - reggio inspired). Zkušenosti čerpal ze svého studijního pobytu na univerzitě v italském Palermu. Uvádí historii vzniku školy a rozšíření Reggio pedagogiky do dalších zemí (v ČR se k RE hlásí jediná MŠ Safirka v Brně). Srovnává charakter školy s ostatními alternativními směry výuky a vyzdvihuje zásadní rysy - osobnostní růst dítěte, jeho vztah k civilizaci (tzv. třetí učitel), výchovu uměním, reflektování zážitku a zachycení vlastních dojmů skrze různé druhy umění. Komunitní charakter školy předpokládá zapojení rodičů do výchovného procesu.

mateřská škola ; základní škola ; výchova dítěte ; první stupeň ; alternativa ; alternativní škola ; obsah výchovy ; historické hledisko ; civilizace ; prostředí ; kulturní vývoj ; vztah rodiče-škola ; Itálie ; Česko ; osobnostní výchova ; osobnostní rozvoj ; výchova uměním ; Reggio Emilia

<http://katalog.npmk.cz/documents/523910>

11.

Tvořivá hra - polytechnika v MŠ jako běžná součást každého dne / Carolina Sidon, Petra Skřivánková – cze

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. Arch. 2021, č. 2 (2021).

<https://muzeumricany.cz/pro-ucitele/tvoriva-hra/>

Představena je nová metodika přístupu k polytechnické výchově v mateřských školách, která byla vyvinuta během projektu v letech 2016-2020 v Muzeu Říčany a ověřena ve spolupráci s více než 20 MŠ Středočeského kraje a Prahy. Metodika nenabízí návody na konkrétní aktivity, naopak jedná se o pojetí, které umožňuje učitelkám průběžnou práci s dětmi, postupné zavádění práce s nástroji, diferenciaci prostředí pro individuální rozvoj dovedností, dlouhodobé sledování dětí a propojování diagnostiky se vzdělávacími cíli. Metoda je postavena na třech pilířích, kdy se hra prolíná s tvořením, aktivita je přenášena z dospělého na dítě a cílem je proces, ne výsledek.

mateřská škola ; preprimární vzdělávání ; předškolní výchova ; předškolní dítě ; polytechnická výchova ; tvořivá hra ; tvořivost ; hra ; grafomotorika ; manuální dovednost ; metodika ; individuální přístup ; rozvíjení schopností ; pedagogická diagnostika ; Muzeum (Říčany, Praha-východ, Česko) ; 2016-2020

<http://katalog.npmk.cz/documents/524134>

12.

Vystoupit z kostky se vyplatí, aneb Jak realizovat výuku podle Gardnerovy typologie inteligencí / Renáta Václavková -- cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2022, č. 2 (II.čtvrtletí) (2022), s. 25-26.

Autorka radí učitelům, jak rozvíjet potenciál žáků v různých schopnostech s využitím znalostí o Gardnerově typologii inteligencí. Ta se dívá na každého jedince optikou různých typů, a tím

umožňuje učitelům vytvořit širokou didaktickou paletu metod a technik výuky. Jednotlivými typy inteligence podle Gardnera jsou: inteligence jazykově-verbální, matematicko-logická, prostorová, tělesně-pohybová, hudební, intrapersonální, interpersonální, přírodovědná, existenciální, vzdělávací-lektorská. Díky znalosti daných typologií se učitelům daří zvyšovat angažovanost většiny žáků, i těch, kteří bývají obvykle pasivní. Učitelé i žáci následně hodnotí hodiny jako pestré a atraktivní.

učitel ; příprava učitele na vyučování ; vyučovací metoda ; forma výuky ; aktivizující metoda ; blokové vyučování ; individualizovaná výuka ; výuka ; inteligence ; typologie ; rozvíjení schopností ; žák ; postoj žáka ; zpětná vazba ; Gardner, Howard,

<http://katalog.npmk.cz/documents/524049>

13.

Výukový rámec tématu vznik a vývoj člověka v přírodovědných předmětech v České republice = The educational framework of the topic of human origin and evolution in science subjects in the Czech Republic / Radka Marta Dvořáková, Martin Hůla -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Arnica : acta rerum naturalium didactica : časopis pro rozvoj přírodovědného vzdělávání -- ISSN 1804-8366 -- Roč. 2020, č. 1 (2020), s. 1-11.

Článek se zabývá rámcem, ve kterém probíhá výuka tématu evoluce člověka v ČR. Výzkumu se zúčastnilo 217 učitelů biologie. Ti nejsou spokojeni se zpracováním tématu v dostupných učebnicích, jako doplňující zdroj informací používají internet a své zápisky z vysoké školy. Osobní náboženská víra ovlivňuje přístup k tématu zanedbatelně, rozdíl mezi učiteli bez vyznání a učiteli s náboženským vyznáním byl zaznamenán pouze v postoji k tvrzení, zda si přírodovědecké a teologicko-náboženské vysvětlení vzniku člověka protiřečí. Učitelé bez vyznání s tímto postojem častěji souhlasili.

biologie člověka ; přírodovědný předmět ; učebnice ; nespokojenost ; učitel ; postoj učitele ; náboženské vyznání ; člověk ; průzkum ; výklad ; teologie ; Česko ; vývoj člověka ; vznik života ; vznik a vývoj ; vysvětlení ; rozdíl

<http://katalog.npmk.cz/documents/524281>

14.

Wellbeing je pro vzdělávání předškolních dětí nezbytný. Jak pomoci dětem k efektivnímu učení? / Tereza Valkounová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. Arch. 2021, č. 6 (2021).

Wellbeing se vztahuje na situaci, kdy se člověk cítí dobře, v bezpečí a jsou naplňovány jeho potřeby. Pro pedagoga je zásadní vědět, že tyto faktory silně ovlivňují vzdělávací potenciál jakékoli činnosti. Pokud jsou děti ve stresu, je pro ně mnohem náročnější soustředit se na

vzdělávání. Proto je stěžejní, aby se pedagogové starali o pěstování vztahů, předvídatelného prostředí a respektu k potřebám dětí. Díky prostředí, kde se děti cítí vyrovnané, dokáží lépe zvládat každodenní stres a výzvy a mají lepší schopnost vytrvat, když se setkají s neznámými a náročnými situacemi. Wellbeing v mateřských školách je dobré podpořit dostatečným pohybem, prostorem pro samostatnost, volnou hrou a řádem.

mateřská škola ; předškolní dítě ; předškolní věk ; předškolní výchova ; preprimární vzdělávání ; wellbeing ; stres ; školní prostředí ; klima třídy ; klima školy ; školní řád ; vztahy mezi vrstevníky ; hra ; pohyb ; samostatnost ; efektivnost vzdělávání ; potřeby dítěte ; naplnění potřeb ; bezpečí

<http://katalog.npmk.cz/documents/524203>

15.

Žáci cizinci v českém školství a předčasné odchody ze vzdělávání / Andrea Svobodová -- cze --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 9, č. 4 (2022), s. 23-27.

Předčasné odchody ze vzdělávání se nejčastěji týkají žáků cizinců. Bez podpory nezvládají nový cizí jazyk, a proto nemohou rozvinout svůj vzdělávací potenciál. Článek mapuje situaci dětí cizinců v českém vzdělávacím systému (s důrazem na situaci v Jihomoravském kraji), poukazuje na problémy, se kterými se potýkají, a hledá odpověď na otázky, jak jejich situaci zlepšit. Autorka se zaměřuje na dopady jazykové bariéry pro další studium, jaké nástroje existují na vyrovnání této bariéry a jak je školy využívají. Zmiňuje i "Lex Ukrajina". V závěru uvádí doporučení pro školy i veřejnou správu.

dítě cizí národnosti ; přistěhovalec ; odlišný mateřský jazyk ; cizinecká politika ; rovnost možností ; jazyková bariéra ; přístupnost vzdělání ; nedokončení studia ; státní správa ; sociální služba ; školská politika ; jazyková politika ; Ukrajina ; Česko ; podpůrná opatření ; podpora vzdělávání

<http://katalog.npmk.cz/documents/524089>